

UVODNE NAPOMENE UZ TEMU 4. BROJA

Ovaj četvrti po redu broj GODIŠNJAKA TITIUS donosi radove nastale povodom drugog znanstvenog kolokvija organiziranog na projektu TITIUS, u Kistanjama 6. 11. 2010. Znanstveni kolokvij *Regionalne i subregionalne studije i etnologija: Dalmacija, Pokrčje i Bukovica u zapisima Vladimira Ardalića* (predviđen projektom TITIUS) organizirali su zajedno znanstveni projekt TITIUS (Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu), TRIPLEX CONFINIUM (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) i Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“ Zagreb (vidjeti poziv u prilogu: str.309-312). Skup je održan u Kistanjama stoga što je to naselje središte istoimene općine kojoj pripada i nedaleko selo Đevrske u kojemu je rođen i uglavnom živio Vladimir Aradalić kojemu je znanstveni skup bio posvećen. U radu su skupa sudjelovali i određeni broj općinskih vijećnika Kistanja, općinski čelnici na čelu s načelnikom gosp. Slobodanom Rončević, kao i predstavnici mjesne samouprave, te pravoslavne vjerske zajednice. Koristim priliku da se posebno zahvalim gosp. Rončeviću na susretljivosti prilikom priprema i održavanja znanstvenog kolokvija.

Djelovanje Vladimira Ardalića, etnografa, folklorista i stilista¹ zadnjih godina izaziva pojačan interes² (naš znanstveni skup; paralelno s njegovim pripremama u Ljetopisu SKD „Prosvjeta“ 2010. objavljena je prepiska Vladimira Ardalića i JAZU odnosno urednika ZbNŽiO, studija Pietra Plasa u č. Narodna umjetnost itd). Sudionici znanstvenog kolokvija *Dalmacija, Pokrčje i Bukovica*

¹ Petar Bačić ga naziva „prvim dalmatinskim folkloristom“, književnikom i stilistom. Usporedi: Šime Pilić, Sociologija, etnologija, povijest i Ardalićeva Bukovica, God. Titius 4/2011., str. 255-256.

² Rad P. Plasa, etnologa iz Belgije u *Narodnoj umjetnosti* kojega donosimo u ovom broju God. Titius.

u zapisima Vladimira Ardalića radili su cjelodnevno (prvi obrok su imali kad se već dobrano unoćalo).

Počelo se obilaskom amfiteatra Burnum kod Ivoševaca (sjeverno od Kistanja) i upoznavanjem s arheološkim istraživanjima rimske baštine kako u Burnumu (Ivoševci) tako i u Puljanima (Promina) uz suprotnu istočnu, lijevu obalu rijeke Krke) u novootvorenom Muzeju. S rezultatima dosadašnjih istraživanja upoznao je sudionike kolokvija prof. dr. sc. Nenad Cambi, akademik, voditelj projekta Burnum.³

U stanci znanstvenog kolokvija sudionici su posjetili rodnu kuću Vladimira Ardalića, gdje su počašćeni pićem od strane g. Ardalića, rođaka Vladimira, koji danas živi u Šibeniku, zatim su obišli njegov grob na groblju kod crkve Sv. Ilije u Đevrskama (nedaleko njegove rodne kuće o čemu i sam svjedoči u svojim zapisima).

Tijekom rada znanstvenog kolokvija, *Bukovicu u riječi i slici* (kako je izgledala krajem 60-tih godina 20. stoljeća) prezentirao je Miljenko Domjan, glavni konzervator za nepokretnu kulturnu baštinu u Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.

Svojim je izlaganjima sudjelovalo na kolokviju dvadesetak sudionika. U ovom broju (4/2011.) Godišnjaka TITIUS objavljujemo sveukupno dvadeset priloga (uključivo u taj broj i ovaj Uvodnik). U ovom 4. broju God. TITIUS (2011.) uopće i drugom tematskom⁴ broju uvršteno je u temu broja. - *Dalmacija, Pokrčje i Bukovica u zapisima Vladimira Ardalića* – koji predstavlja svojevrsni zbornik radova sa znanstvenog kolokvija, ukupno 14 radova, od toga 13 znanstvenih i stručnih radova nastalih na znanstvenom skupu (6. 11. 2010.). Objavljujemo u ovom tematskom bloku, dakle, 13 radova nastalih na skupu i povodom njega i to onih radova koje su autori dostavili u roku i koji su dobili najmanje dvije pozitivne recenzije (od stručnjaka iz znanstvene discipline kojoj odgovarajući rad pripada, inače je recenzijski postupak anonimn). Pored toga, u ovaj temat uvrstili smo i rad *Narod, govor, Akademija: interdiskurzivnost i kolektivni identitet u jednoj sjevernodalmatinskoj etnografiji 1899.-1900* autora Peitra Plasa. Ovo je prvi put (u četiri dosadašnja broja časopisa God. TITIUS) da objavljujemo već publicirani rad. To je urađeno stoga da se upotpuni temat *Dalmacija, Pokrčje i Bukovica u zapisima Vladimira Ardalića*, a i da se vidi kako jedan stranac (sa Sveučilišta

³ Koristim se i ovom prigodom da zahvalim prof. Cambiju koji je na našu molbu došao iz Splita u Ivoševce i Puljane i pružio dragocjene informacije o rimskoj baštini u Pokrčju.

⁴ Vidjeti broj 3/2010. God. TITIUS koji predstavlja prvi tematski broj (u užem smislu). Usp. *Uvodne napomene* u br. 3/2010. str. I - III.

Gent iz Belgije) vidi rad jednog etnografa iz Sjeverne Dalmacije u Hrvatskoj⁵ u počecima razvoja etnografije.

Od četiri prikaza, odnosno recenzije knjige iz pera stalnih suradnika TITIUS-a D. Markovine i V. Karabuve tri se neposredno odnose na tematski blok ovoga broja časopisa God. TITIUS (odnosno zbornika radova sa zn. kolokvija održanog 6. 11. 2010. u Kistanjama). Naime u *Zborniku o Luji Marunu*, uz ostalo, govori se i o suradnji s Marunom. U publikaciji *Bribir – 100 godina arheoloških istraživanja* govori se o sudjelovanju Ardalića u istraživanjima, dok je u knjizi M. Radevića i M. Maticki riječ i o Ardalićima koji su surađivali u *Srpsko-dalmatinskom magazinu*.

Vratimo se Temi 4. Broja God. TITIUS. Temu broja otvara rad Živka Bjalanovića, istaknutog istraživača i na projektu TITIUS, *O knjizi s njezine nevidljive strane*. Riječ je o knjizi Vladimir Ardalić, *Bukovica: narodni život i običaji*, SKD „Prosvjeta“, Zagreb 2010. – 520 str., koju je priredio, predgovor i komentare napisao te rječnik sastavio prof. dr. sc. Živko Bjelanović.

Nastavlja se ostalim znanstvenim priložima među kojima najprije radom povjesničara Drage Roksandića sa Sveučilišta u Zagrebu o V. Ardaliću njim samim i o Drugima o Ardaliću. Slijedi studija Vicka Kapitanovića sa Sveučilišta u Splitu, o međusobnim odnosima katolika i pravoslavnih na području Skradinske biskupije u 18. stoljeću. (Na tom je području živio i djelovao i Vladimir Ardalić u drugoj polovici 19. i prva dva desetljeća 20. stoljeća). Bukovicu u venecijanskoj demografskoj i vjerskoj politici 18. st. prikazuje mladi povjesničar Dragan Markovina također sa Sveučilišta u Splitu, a Ivan Mimica, prof. emeritus, prikaz hajduka i hajdučije poredbeno u djelima putopisca opata Alberta Fortisa, njegova kritičara mladog Sinjanina Ivana Lovrića i etnografa Bukovice Vladimira Ardalića.

Slijede dva rada, također u poredbenoj perspektivi čiji su autori s Odsjeka kroatistike Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu: Ivana Boškovića o tradicijskim sadržajima u Ardalićevu i Araličinu djelu, te Marka Dragića o pravoslavnom Božiću u Ardalićevim i suvremenim zapisima.

Potom dolaze tri rada autorica i autora s Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Prvo, rad Renate Relja, *Metodološke posebnosti suvremenog etnografskog istraživanja*; zajednički rad Gorane Bandalović i Ivanke Buzov o odnosima u seljačkoj obitelji i položaju žene u zagorskoj Dalmaciji, te pregledni rad pisca ovih redaka o sociologiji, etnologiji, povijesti i Ardalićevoj

⁵ Članak Plasa objavljuje se u God. Titius uz suglasnost Uredništva časopisa *Narodna umjetnost* (Zagreb).

Bukovici (u kojemu nastoji zainteresirati stručnjake sve tri znanstvene discipline za suradnju u budućnosti na zajedničkim istraživačkim problemima).

Iza toga dolaze tri stručna rada. Rajko Dobrijević, podrijetlom iz kraja o kojemu je ovdje riječ i obiteljski u prošlosti vezan uz obitelj Ardalić, govori o Ardalićeve djelu trajne vrijednosti, uplićući u svoju kratku analizu i zanimljiva sjećanja iz djetinjstva. Velimir Karabuva, profesor i književnik, kratko se osvrće na govor Ardalićeve Bukovice, dok drugi književnik i ekonomist Stipe Bulić u svom prilogu donosi osvrt na Ardalićevo kazivanje „Kakove snage ima u svijetu“.

Već smo napomenuli da tematski blok upotpunjuje rad Pietra Plasa (Sveučilište Gent, Belgija) o kolektivnom identitetu u sjevernodalmatinskoj/hrvatskoj etnografiji na samom kraju/isteku 19. stoljeća.

Izvan naznačenog temata ovoga broja Godišnjaka TITIUS, ali ne i izvan tematike znanstveno-istraživačkog projekta TITIUS, Snježana Buzov sa Sveučilišta Ohajo SAD, objavljuje izvorni znanstveni rad *Petrova Gora, Vlaška nahija* pisan na temelju njena vlastita prijevoda osmanskoga (turskog) deftera nahije Petrove Gore (danas Moseć) iz godine 1585.

Šime PILIĆ

voditelj projekta TITIUS
i gl. urednik *Godišnjaka Titius*